

10. Тараненко О.О. Принцип андроцентризму в системі мовних координат і сучасний гендерний рух // Мовознавство. – 2005. - №1. – С. 3 – 25.
11. Чак Є.Д. Складні випадки українського слововживання / Відп. ред. М.А. Жовтобрюх. – К.: Рад. шк., 1969. – 219 с.

The article presents the investigation of the derivational processes in the system of the male and female professional nominations; the motives of the masculinization of the gender category also have been analyzed. The semantic asymmetry of the word-formative masculine and feminine gender correlations in the dictionaries is caused by both subjective and objective factors. Word-formation processes, regular suffix feminine correlations' improvement, polysemy, occasionalisms' derivation and the influence of the social changes on the language have been greatly widened the system of the nominations by occupation, particularly female.

Key words: agent-professional names of persons, derivational productivity, word-formative formants, semantic asymmetry, polysemy, occasionalisms.

СЛОВО У СЕМАНТИЧНОМУ ТА ФУНКЦІОНАЛЬНОМУ АСПЕКТАХ

А.С. Зеленько

ЕТАПИ СТАНОВЛЕННЯ СУЧАСНОЇ СЕМАНТИКИ

У розвідці у процесі аналізу основних лінгвістичних парадигм прослідковується становлення предмета й обсягу семасіології на основі виявлення зміни уявлення про значення у мові, його структури. Робиться це на принципах лінгвістичного детермінізму.

Ключові слова: парадигма, описове мовознавство, компаративізм, структурна лінгвістика, когнітивна лінгвістика, лінгвістичний детермінізм, значення, оцінка, категорія об'єктивної модальності, категорія суб'єктивної модальності.

Пропонована розвідка є наслідком осмислення проблем семасіології., що відбито в останніх книгах автора [4; 6].

На жаль, оперуємо в основному здобутками україністики та русистики. Це пояснюємо слабкою обізнаністю з проблематикою семасіології усєї славистики та індоєвропейстики. При цьому пам'ятаємо разом з тим, що наукові традиції російської й української семасіології багаті й знані у світовій лінгвістиці.

Можливо, досить при цьому згадати М.М. Покровського, О.О. Потебню, Л.А. Булаховського та інших. Автор порівняно добре обізнаний із здобутками російських та українських семасіологів Серед перших у його монографіях називаються книги Ю.Д. Апресяна, Л.М. Васильєва, Ю.М. Караулова, Д.М. Шмельова та багатьох інших, серед других – роботи Ф.С. Бацевича, М.Г. Голянич, Т.А. Космеди, М.П. Кочергана, Л.А. Лисиченко, А.Є. Селіванової, Ж.П. Соколовської та інших. Оскільки повторюватися у розгляді досліджень названих авторів немає потреби, то все відтворимо штрих-пунктирно у своїй інтерпретації, виділяючи етапи й ланки побудови семасіологічної концепції на основі осмислення здобутків класичної, структурної, генеративної, функціональної, когнітивної лінгвістик у витлумаченні методології лінгвістичного детермінізму.

Еволюція семасіології від номінативних іменних одиниць через номінативно-предикативні предикати-дієслова до предикатів взагалі та їх компонентів у широкому розумінні слова відбулася на тлі еволюції різних лінгвістичних парадигм – від описової класичної до функціонально-когнітивної та парадигми лінгвістичного детермінізму.

Зміст у мовній системі постає у вигляді значення. Саме цим пояснюється тісне переплетення поняття значення з лінгвістичною парадигмою. У даному випадку виходимо з того, що мовознавство у кожний даний момент представлене певною лінгвістичною парадигмою. Аналізуючи останні, автор аналізує процес становлення семасіології. При цьому констатуємо те, що у традиційному описовому мовознавстві лінгвістична категоризація відбулася на основі підсвідомого оперування змістом виділюваних мовних одиниць.

Може скластися враження, що розгляд становлення семасіології трансформується у питання про виділення в еволюції мовознавства лінгвістичних парадигм як його ланок-етапів. Але це

пояснюється тим, що якщо у класичному описовому мовознавстві мовні одиниці й інші категорії визначалися підсвідоме через підсвідоме інтуїтивне оперування змістом, то нині, починаючи зі структуралізму, розмежовано форму і зміст, хоч на початковому етапі останнього абсолютизували форму.

У структурній лінгвістиці поступово виділився зміст і став після початкового його нехтування на етапі структуралізму щоразу активніше й усвідомленіше використовуватися для структуралізації мовної моделі світу.

Видове поняття значення лексичне значення успадковане русистикою й українистикою від західноєвропейського мовознавства. Воно визначається у зіставленні з граматичним значенням. З цим фактично пов'язується у європейському й слов'янському традиційному мовознавстві розрізнення повнозначних і службових лексико-граматичних розрядів слів (частин і часток мови).

Спробу визначити сутність значення у мові робить психолог Л.С. Виготський, який наголошує на парадоксі: позамовний реальний світ і позамовні звуки утворюють значення у мові.

З В.В. Виноградовим асоціюється виділення у значенні слова, крім основного предметного лексичного, граматичного, названого дослідником як відтінок фактично конотативного, а також значимості, зумовленої особливостями сполучення слів у контексті, нарешті, фразеологічного значення.

У русистичі, наприклад, М.І. Фоміною, виділяються за лексичною сполучуваністю серед зв'язаних фразеологічні, синтаксично зумовлені, конструктивно обмежені [13, 33 – 35]. Взагалі ж нею серед типів лексичних значень називаються на основі співвідношення з предметом прямі й переносні (з прихованою образністю, з наявною образністю), за ступенем мотивованості – непохідні й похідні (вторинні), за лексичною сполучуваністю – вільні й зв'язані (фразеологічне зв'язані, синтаксично зумовлені, конструктивно обмежені), за виконуваною функцією (номінативні, експресивно-синонімічні) [13, 35].

До речі, нами уже у книзі „Основи лексикології” [4] фразеологічне значення виводиться поза лексичне; відмовляється у доцільності виділяти як окрему категорію загальної семасіології й значимість, бо потрібним воно постає саме у зіставній лексикології й семасіології. Це констатує В.М. Манакін у своїй книзі [11].

Справді, визначення сутності значення у мові, його структури на основі співвідношення мови й свідомості спрямовує дослідження проблеми в суто психолінгвістичному аспекті.

Розрізнення форми та змісту, мови та мовлення, усвідомлено запроваджене структуралістами, ефективно використовується функціональною, когнітивною лінгвістикою та лінгвістичним детермінізмом. Структурна лінгвістична парадигма деталізувала структуру лексеми, структуру лексичного значення, виділення у ній денотативно-предметного, понятійно-десигнативного та конотативного компонентів. У структурній лексикології й семасіології у виділеній мовознавцями семемі як лексико-семантичному варіанті слова вичленовуються семи. Уже в структурній семасіології звернуто увагу на конотативний компонент власної назви. Це дало змогу уже когнітивній лінгвістиці у центрі уваги поставити конотативний компонент й звернути увагу на співвідношення раціонального й почуттєвого, наголосити на ролі останнього у процесі номінації.

Структурна семасіологія як складова лексикології трансформувалась у функціональну лексичну й граматичну (синтаксично-морфологічну) семасіологію. Це найпрозоріше демонструє лінгвістична практика Л.М. Васильєва і засвідчується виданням ним „Системного семантического словаря русского языка” [1].

Як бачимо, структурна лінгвістика здобутки традиційного мовознавства у лексикології й семасіології деталізувала й поглибила. До речі, передвісником структурної лінгвістики у семасіології ми у свій час назвали О.О. Потєбню. Саме він започаткував семний аналіз семемі й парадигматичний аналіз у вигляді лексико-семантичних полів, що нами констатувалося на одній з ювілейних потєбніанських конференцій у Харкові [8].

Функціональна лінгвістика зумовлює орієнтацію на поєднання парадигматичного аналізу підсистем-рівнів мови, визначення їх ізоморфізму й ієрархії, виявлення, скажімо, переходу від лексичних полів, груп на основі парадигматичних відношень до граматичних категорій усередині полів через синтагматичні відношення, а упорядкування самих полів в аспекті ідеографії через прагматичні зв'язки.

Отже, підкреслюємо, що у кожній з лінгвістичних парадигм виділяємо кілька визначальних положень, які дають змогу сформулювати теорію семасіології у вигляді лінгвістичного детермінізму.

Функціональна лексикологія дає можливість по-новому звернутися до ономасіології як процесу найменування та семасіології як йому протиставленого процесу, зокрема витлумачити

значення слова загальної назви у процесі предметної диференціації останньої. Функціональна лінгвістика, зокрема функціональна лексикологія, визначила повноправний статус лексикології власних назв, ономастичної лексикології, виділила конотативну семасіологію у цілому та конотативну семасіологію власних назв, а також семасіологію граматичних морфолого-синтаксичних парадигм-категорій Семантика конотонімів в україністиці нині асоціюється з іменем Є.С. Отіна, який свої теоретичні студії підсумував виданням відповідного словника [12].

Такий структурно-функціональний диференційований аналіз онімів уже позначився на поглибленні проблематики лексикології й семасіології, бо відмежовано конотативне значення, виявляється роль почуттєвого чинника у структуруванні лексичних парадигм у різних моделях світу, еволюція співвідношення предметно-понятійного й почуттєвого чинників, причини асоціативних переносів, еволюція трансформування номінативного значення в предикативне, нарешті, виявляється природа значення у мові.

Запровадження названих автором розвідки моделей світу вимагає визначення всього подальшого категорійного апарату у вигляді новостворюваних лінгвістичних категорій, бо поняття моделей лише одне серед багатьох понять-термінів. До речі, про значення категорії у пізнавальному процесі ведуть мову українські сучасні філософи.

Зміна лінгвістичної парадигми зумовлює зміну лінгвістичних категорій: в описовому мовознавстві здебільшого оперували морфологічно визначуваним словом, частиною мови, частиномовними граматичними категоріями, у структурній лінгвістиці – лексичними парадигмами, у функціональній – міжчастиномовними категоріями у вигляді функціонально-семантичних полів, функціями-значеннями, у когнітивній – концептами, мовною й концептуальною моделями, у лінгвістичному детермінізмі – семантичними категоріями, чотирма моделями світу.

Функціональна лінгвістика дає змогу закономірності будови мови пояснити закономірностями функціонування мовних підсистем мовної системи Перші встановлені описовим мовознавством.

Лексична парадигматична семасіологія, трансформуючись у синтагматичну граматичну, дає можливість прослідкувати за процесом виформування граматичних парадигм-категорій на основі лексичних. Це констатує автор запропонованої лінгвістичної парадигми, підкреслюючи, що вся структура останніх його книг досить прозоро її засвідчує. А все вищесказане дає змогу поглибити тлумачення поняття значення.

Обґрунтоване нами положення про взаємозв'язок лексичних та граматичних парадигм, про можливість відтворення граматичної семантики через аналіз лексичної семантики реалізується у процесі дослідження дієслів на позначення фізичного та психічного впливу на суб'єкт / об'єкт й створення нової категоризованої моделі дієслова, співвідносною у класичному мовознавстві з визначуваною категорією стану дієслова.

Автор двох діалектологічних дисертацій сам утверджувався у свій час як апологет структурної лексикології та семасіології [5; 7].

Визнаємо, що започатковувалась структурна лексикологія й семасіологія, дякуючи зусиллям русистів в Україні, зокрема професорів Дніпропетровського університету О.М. Шиловського, В.М. Туркіна, професора Кіровоградського, Івано-Франківського, а потім Таврійського університетів Ж.П. Соколовської.

Серед активних семасіологів-структуралістів прямо чи опосередковано слід назвати М.П. Кочергана, Л.А. Лисиченко, Г.М. Яворську та інших.

У процесі діахронізації номінативна лексична семасіологія трансформується спершу у дієслівну, а потім парадигматичну міжчастиномовну категорійну семантичну й, нарешті, предикативну семасіологію,

Категорійна парадигматична семасіологія асоціюється в україністиці, зокрема, з роботами вітчизняних функціоналістів І.Р. Вихованця, А.П. Загнітка. Обидва вони започаткували граматичну й лексичну функціональну граматику, а опосередковано й функціональну семасіологію. Українська функціональна лінгвістика завдячує своїм утвердженням, найперше, – російській, представлений А.В. Бондарком, Г.А. Золотовою та іншими.

Функціональна лінгвістика, а відповідно й семасіологія перетворилися у когнітивну лінгвістику, когнітивну лексикологію й семасіологію, а в наших роботах – у лексикологію й семасіологію лінгвістичного детермінізму.

Кінець ХХ і початок ХХІ століття знаменують усвідомлення теоретиками семасіології на новому, прагматичному рівні аналізу лексико-семантичної системи мови, ролі змістової сторони

мови-значення. Цей етап дослідження лексики мови динамізує, „оживлює” уявлення про лексико-семантичну систему мови.

У русистиці лексична лексикологія й семасіологія представлена багатьма дослідниками. Серед них найпомітніші імена сучасних дослідників Ю.Д. Апресяна, Л.М. Васильєва, Ю.М. Караулова, І.М. Кобозєвої, Є.В. Кузнецової, Д.М. Шмельова та інших.

Лінгвістичний детермінізм на відміну від когнітивної лінгвістики усвідомлено трансформує статичне в основному синхронічне представлення мови як системи, зокрема лексико-семантичної підсистеми її, у діахронічне у прагматичному аспекті.

Схоластично впровадженій марксистсько-ленінською філософією принцип про те, що все в природі взаємозв'язане й взаємозумовлене, у вченні лінгвістичного детермінізму трансформується у концепцію про визнання ізоморфізму різних підсистем у мові, про ізоморфізм закономірностей взаємодії людського організму з природним середовищем із закономірностями пізнання цієї взаємодії під кутом зору визнання генного й мовного кодів, а все разом стало підставою виділення мікро-, мега- й макроструктурного аналізів лексико-семантичної підсистеми мови.

Під цим кутом зору обґрунтовувана у докторській дисертації автора розвідки теза про можливість і необхідність у функціонуванні лексико-семантичних підсистем мов виявлення внутрішньомовних семантичних закономірностей сприймається нині уже не гіпотетичне, а цілком реально, бо „аналіз семантичних і словотвірних зв'язків зіставлених регіональних підмакроструктур виявляє зростаючу при заглибленні в історію близькість не лише макроструктур, окремих мікроструктур, але й більшість лексем. Як показало етимологізування наддністрянської лексеми тічка / кічка „хід воза”, зближення з ним спільнокореневого східнополіського підтока „роздвоєний ззаду брус, що з'єднує обидва ходи воза”, виправдане, – обидві регіональні підмакроструктури мали у своєму складі спільнокореневу лексему” [3].

Фактично нехтуючи доміантизацією догматів функціональної семасіології, зокрема утвердження функціонально-семантичних полів і т.п., М.В. Всеволодова утверджує принципи й категорії функціонально-комунікативної семасіології, на основі аналізу лексичного значення визначаючи граматичні поняття й граматичні категорії [2].

Поки що функціональна й когнітивна лінгвістики лише виходять на усвідомлений й однозначний аналіз комунікативної одиниці мови – синтаксеми і її складових частин в аспектах парадигматичному й синтагматичному. Це виявляється в тім, що все ще аналізуються не лише синтаксичні предикативні, але й граматичні морфологічні (а фактично й синтаксичні) компоненти основної комунікативної одиниці-синтаксеми.

Саме зіставна функціональна семасіологія стає основою для формування функціональної лінгвістики. У даному випадку слід звернутися до граматичної морфолого-синтаксичної категорії переповідності. В українській, російській мовах категорія переповідності виражається синтаксично – вставними чи вставленими конструкціями. За повідомленням М.П. Кочергана, у турецькій мові наявний коментатив (переповідний спосіб) дієслова [9, 338].

Складувана й створена лексична підмакроструктура мовної (точніше лінгвістичної моделі як частини наукової) моделі світу є наслідком взаємодії не лише ментальної, але й почуттєво-вольової діяльності у процесі складання й функціонування мови як цілісної системи й окремих її підсистем. Повторюємось фактично, що виділення у значенні мови раціонально-ментального та почуттєво-емоційного у вигляді семантичної категорії раціонального / емоційного, що опирається на вичленування у свідомості людини раціонального, емоційного й вольового чинників, стали базою для суто наукового аналізу категорій об'єктивної й суб'єктивної модальностей.

Ми констатуємо, що усі складніші психічні форми відображення сприймання, уявлення, а тим більше раціональні форми пізнання (мислення) поняття, судження, умовиводи формуються за участі і при коригуванні пізнавального процесу почуттям. Про це повідомляємо у своїх останніх книгах [4; 6].

Когнітивна лінгвістика як завершальний етап одного з етапів пізнання мовної системи фактично починає те, що робила спершу описова лінгвістика: якщо описове мовознавство у комплексі пізнавального процесу вичленувало вербальний одноплосинний засіб, то когнітивна лінгвістика, підведена до цього конотативною семасіологією та семасіологією граматичних морфологічних і, найперше, синтаксичних граматичних категорій, власне предикативних одиниць, синтезує вербальний комунікативний засіб (мову) уже виділеним конотативним компонентом лексеми, позамовними чинниками спершу в культурологічному, а потім прагматичному аспектах.

Сектор лексичної підмакроструктури назв дієслів на позначення емоцій у лінгвістичній моделі світу, що досліджує частину підмакроструктури мовної моделі світу, стає базою для постання й функціонування категорії суб'єктивної модальності.

Функціональна лінгвістика логічно постала на основі структурно-семантичного аналізу лексики за полями, бо пошуки усе нових лексичних парадигм підвели мовознавців до лексико-граматичних парадигм.

Російські мовознавці Н.Ю. Шведова, в аспекті загальнотеоретичному, М.В. Всеволодова, на основі аналізу предикативів у реченні, білоруська дослідниця Є.М. Руденко на матеріалі вивчення семантики дієслів обґрунтовують органічність трансформування номінативної лексичної парадигматичної семасіології у синтагматичну предикативну граматичну.

У кінці XIX – на початку XX ст. лінгвістична модель зі статичної номінативної трансформується у прагматичну діахронічну змінювану, про що свідчить розвідка „Теоретическая концепция Русского идеографического словаря” [14, 596 – 604], в якій називається світ, виділюваний людиною як усе вище, недосяжне й непізнаване, дане споконвіку з необхідністю; відчутий, усвідомлюваний людиною як такий, що існує, розвивається, взаємодіє; як такий, що оточує людину, безперервно пізнається й активно засвоюється; як власне світ людини, як сама людина; як створюваний людиною, безпосередньо її оточує і з ним взаємодіє; як створюваний розумом і духом людини як антипод усьому предметному, матеріальному.

У вісімдесяті роки минулого століття автор цієї розвідки, тоді ще кандидат філологічних наук, що став серйозно вникати у проблематику теоретичної семасіології, у рецензії на книгу зі структурної семантики Ж.П. Соколовської висловив сумнів з приводу пояснення безуспішної спроби наукової групи тоді директора Інституту мовознавства АН СРСР Ю.М. Караулова науковцями Інститутів мовознавства та російської мови укласти автоматизований семантичний тезаурус лише технічними причинами.

Нинішня мода на концепт навіть поза зв'язком з категорією моделі світу така ж неприйнятна науково, як перед цим нефахове оперування категорією фрейму, що відзначив В.В. Левицький [10, 152 – 153].

Ставлячи питання про не зовсім обґрунтовану доцільність запровадження категорії фрейму, В.В. Левицький визнає право на функціонування когнітивної лінгвістики, застерігаючи від загрози монопольного, безроздільного панування на шкоду іншим галузям лінгвістики, констатує, що науковий рівень роботи визначається не використанням громіздких термінів, а одержаними у ній конкретними наслідками [10, 152 – 153].

Мовознавець Н.Ю. Шведова, проголошуючи визнання рівноцінності різних лінгвістичних парадигм з усім їх операціонально-дослідницьким апаратом, вказує на потребу „адекватного відображення мовного стану, строгості й несуперечливості опису” [14, 27].

Підсумовуючи усе вищесказане, констатуємо становлення сучасної семасіології у процесі аналізу різних лінгвістичних парадигм – від описового мовознавства до когнітивної лінгвістики й лінгвістичного детермінізму.

Класична предметна (денотативна) лексична семасіологія апелює почала трансформуватися у „полійну” парадигматичну семасіологію і супроводжувалося паралельним сформуванням конотативної лексичної спершу апелює, а потім конотопонімів. У кінці XX століття номінативна парадигматична денотативна семасіологія імен все більше трансформуватися у синтагматичну лексико-граматичну дієслів-предикативів й нарешті, у синтагматично-парадигматичну міжчастиномовних граматичних категорій.

Складена таким чином цілісна теорія семасіології стала підґрунтям трьохрівневого (мікро-, мега-, макроструктурного) аналізу лексико-семантичної підсистеми в аспекті загальнотеоретичному і науковою базою укладання ідеографічного тезауруса національної мови.

ЛІТЕРАТУРА

1. Васильев Л.М. Системный семантический словарь русского языка. Предикативная лексика. – Выпуск 4. Предикаты речи. – Учебное пособие. – Уфа: РИО БашГУ, 2002.
2. Всеволодова М.В. Понятие об уровнях предложения как аппарат описания модели предложения // Русский язык. Система и функционирование: Материалы Междунар. науч. конф. 18-19 мая 2004. В 2 ч. – Ч. 1. / Ред. кол.: И.С. Ровдо (отв. ред.) и др. – Мн.: Изд. центр БГУ, 2004. – С. 5 – 11.
3. Зеленько А.С. До питання про становлення структурної семасіології. – Дніпропетровськ: ДДУ, 1992. – 139 с.
4. Зеленько А.С. Загальне мовознавство. Історія лінгвістичних вчень. Аспекти, методи, прийоми та

- процедури вивчення мови. Посібник. Вид. 2-ге, перероб. – Луганськ: „Альма-матер”, 2003. – 276 с.
5. Зеленько А.С. Лексика перехідних південночернігівських і деяких суміжних говорів. – Дис... канд. філол. наук. – Запоріжжя, 1967. – 199 с.
 6. Зеленько А.С. Проблеми семасіології у філософсько-психологічному осмисленні. Монографія. – Луганськ: „Альма-матер”, 2004. – 233 с.
 7. Зеленько А.С. Типологія структурно-семантичної організації побутово-виробничої лексики української мови (на діалектному матеріалі). – Дис... докт. філол. наук. – Луганськ, 1992. – 468 с.
 8. Зеленько А.С. Язык и модель мира // Мировоззренческий потенциал гуманитарных наук / В.Ф. Лобас, А.С. Зеленько, Л.Н. Синельникова и др.: Под ред. В.Ф. Лобаса. – К.: Вища школа, 1991. – С. 22 – 38.
 9. Кочерган М.П. Загальне мовознавство. Підручник. – К.: Видавничий центр „Академія”, 2003.
 10. Левицкий В.В. Квантитативные методы в лингвистике. – Черновцы: „Рута”, 2004. – 190 с. – Див.: С. 145 – 154.
 11. Манакин В.Н. Сопоставительная лексикология. – К.: „Знання”, 2004. – 326 с.
 12. Отин Е.С. Словарь конотативных имен. – Донецк: ООО „Юго-восток ЛТД”, 2004. – 412 с.
 13. Фомина М.И. Современный русский язык. Лексикология: Учебник для студентов ин-тов и фак-в иностр. яз. – М.: Высшая школа, 1978. – 256 с. – Див.: С. 33 – 35.
 14. Шведова Н.Ю. Русский язык. Избранные работы. – М.: Языки славянской культуры, 2005. – 640 с.

In the process of analysis main linguistic paradigms becoming of subject and object of semasiology is searched on the base of changes of the category of meaning and structure in the language. It is done on the principles of linguistic determinism.

Key words: paradigm, descriptive linguistics, comparativism, structural linguistics, cognitive linguistics, linguistic determinism, evaluation, category of objective modality, category of subjective modality.

I.V. Bagmut

НАЗВА І СТАТУС ОБ'ЄДНАННЯ ЛЕКСИЧНИХ ОДИНИЦЬ ІЗ СЕМОЮ ‘ЗВУК’

У статті досліджено проблему назви і статусу лексичних одиниць із семою ‘звук’ у сучасній українській літературній мові. Лексико-семантичне поле звуконайменувань визначено як розширене (міжчастиномовне) денотативно-сигніфікативне утворення плану змісту, якому властиві відкритість структури, рухливість складу, дифузність меж.

Ключові слова: лексико-семантичне поле, звуконайменування, семний склад, архісема.

Особливості семантичної організації певного об'єднання лексем окреслені не тільки зв'язком із позамовною дійсністю, а значною мірою визначені власне мовними системними зв'язками, тому метою статті є з'ясування назви і статусу об'єднання лексичних одиниць із семою ‘звук’ у сучасній українській літературній мові. Високий ступінь внутрішньої організації лексики з денотатом ‘звук’ дозволяє об'єднати її у поле. Аналіз матеріалу здійснено на лексико-семантичному рівні, тобто на рівні ЛСВ, тому для дослідження обрано таке структурне об'єднання, як лексико-семантичне поле.

Польова організація лексики у мовній свідомості людини підтверджена нейрофізіологічними та психолінгвістичними дослідженнями. Концепції побудови поля, обґрунтовані результатами дослідження системної організації лексики і структурної організації лексичного значення слова, розробляли Л.А. Лисиченко, В.М. Русанівський, О.О. Тараненко, С.П. Денисова, Ж.П. Соколовська, Ю.Д. Апресян, В.Г. Гак, Л.М. Васильєв, М.В. Нікітін, Д.М. Шмельов та ін. Встановлено, що єдиного поділу словника на семантичні поля не існує, бо “з будь-якого семантичного поля, через більш або менш довгий ланцюг [...], можна потрапити до будь-якого іншого поля [...]” [5, 252].

На недостатність розробки в мовознавстві прийомів опису подібних об'єктів вказував Ю.М. Караулов, кваліфікуючи неможливість однозначного впорядкування внутрішньої структури лексичного простору як численність структур того самого поля [11, 275].

Огляд літератури останніх десятиріч, присвяченої розробці теоретичних питань лексичної семантики, зокрема ЛСП (М.В. Жгенті, О.Ю. Антомонов, О.Б. Олійник, С.П. Денисова,